

VIITASAARI 11 JÄRVILINNA
Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

KyR 931 07 0011

Nina Strandberg

1994

SISÄLLYS

ARKISTOTIETOJA	2
1. Johdanto	3
2. Alueen kasvillisuus ja topografia	4
3. Kaivausmenetelmät	4
4. Kulttuurikerros	5
5. Koekuoppien korkeudet	5
6. Löydöt	6
7. Tiivistelmä	7
Karttaluettelo	7
Negatiiviluettelo	8
Dialuettelo	9
Peruskarttaote	10
Kuvataulut, kartat ja karttakopio	11

ARKISTOTIETOJA

Viitasaari 11 Järvilinna
 kivistä asuinpaikan koekaivaus
 Nina Strandberg 1994

KIR 931 07 0011

Kunta: Viitasaari (931)
 Kylä: Haapaniemi
 Tila: Järvilinna 4⁷⁰, om. Paavo Linnasaari
 44500 VIITASAARI

vuodesta 1994 Tielaitos Keski-Suomen tiepiirin
 haltuunottama alue

Kohde: Järvilinna (Viitasaari 11)

Peruskarttaote: 3311 09 KYMÖNKOSKI, Helsinki 1987
 päällepainatus 1992

Kaivausalueen koordinaatit: x= 7001 27-32
 y= 3440 28-32
 z= n. 106,5-110

Aikaisemmat tutkimukset: Inv. A. Siiriäinen 1969

Aikaisemmat löydöt: KM 18145

Kertomukseen liittyvät löydöt: KM 28308:1-196
 Kertomukseen liittyvät negatiivit: 99705-99725
 Kertomukseen liittyvät diat: 31651-31656

Luettelot kertomukseen liittyvistä kartoista, negatiiveista ja diapositiiveista löytyvät kertomuksen lopusta sivuilta 7-9. Lisäksi kertomukseen liittyy 3 kuvataulua joissa on kopiot osasta negatiiveja.

1. JOHDANTO

Viitasaaren 1969 suoritetussa arkeologisessa inventoinnissa todettiin Taimonniemen pohjukassa kivikautinen asuinpaikka nelostien vieressä pellon länsirinteessä ja nelostien pohjois- ja eteläpuolella. Tarkempien tutkimusten puuttuessa kohteen laajuutta ja luonnetta ei tunneta.

Koekaivaus paikalla tuli ajankohtaiseksi 1994 koska vanhan valtatie 4:n, nyk. Haapaniementien ja valtatie 4:n risteys poistettiin käytöstä ja Haapaniementietä oikaistiin kulkemaan kivikautisen asuinpaikan yli seuraavaan suurempaan risteykseen samansuuntaisena nykyisen VT 4:n kanssa. Koetutkimuksella haluttiin selvittää asuinpaikan mahdollinen jatkuminen tienrakennusalueelle ja sen laajuus ja luonne siellä.

Tutkimuskustannuksista vastasi Tielaitos Keski-Suomen tiepiiri ja rahaa oli käytettävissä vuoden 1994 kenttätöihin ja niistä aiheutuneisiin jälkitöihin 83 000 mk. Kaivaus suoritettiin 23.5-3.6.1994 allekirjoittaneen johdolla.

Piirtäjänä kaivauksella oli Ulla Rajala ja kaivajina Marja Anttila, Marko Ikäheimonen, Mika Kataisto, Petteri Mäkelä, Jyrki Palo ja Helena Pirttilahti.

Nina Strandberg

2. ALUEEN KASVILLISUUS JA TOPOGRAFIA

Kaivausalue sijaitsi VT 4:n eteläpuolella sen ja Keiteleeseen laskevan peltorinteen välissä nykyisin viljelemättömällä tienpenkalla. Peltorinne nousi järvestä terassimaisesti 100 m:n korkeudesta 105 metriin ja pellon länsipuolella 110 metriin ja korkeammalle.

Kasvillisuus oli tienvarsivesaikkoa ja heinää, tosin kaivauksen alkaessa alue oli raivattu ja tielinja paalutettu tulevaa tienoikaisua varten (kuva 1/s. 22). Maaperä oli peltomullan alla hiekkaa, joka muuttui hiesuksi ja liejuksi n. 105 m:n kohdalla. Maaperä oli tosin myllerretty pahasti, vanhin nelostie oli kulkenut osittain kaivausalueen kohdalla ja myöhemmin alue oli ollut peltona. Sekä tien että peltojen ojat olivat nähtävissä koe-kuoppien ja tasokaivauksen poikkileikkauksissa.

3. KAIVAUSMETODIT

Kaivaus aloitettiin luomalla koordinaatisto pohjois-etelä- ja itä-länsi-suunnassa. Aloituspiste oli 400/600. X-koordinaatisto 400 kasvoi pohjoiseen ja y-koordinaatisto kasvoi itään ja pienehti länteen.

Tilapäinen korkeuskiintopiste siirrettiin tutkimusalueelle valtakunnallisesta kiintopisteestä n. 800 m:n päästä Haapaniementien vierestä. Valtakunnallisen kiintopisteen korkeus on 138,087 m m.p.y. Kaivauksella korkeudet laskettiin absoluuttiseksi korkeuksiksi väliaikaisten kiintopisteitten avulla joten vaaituskoneella ei ollut vakituista paikkaa.

Olosuhteisiin nähden kattavimpien poikkileikkausten saamiseksi kaivettiin 1x2 m:n koekuoppia 10 kpl ja tarkistuksen vuoksi kolme 1x1 m:n kuoppaa joista kaikista maa poistettiin ensin lapiolla ja sen jälkeen kaivettiin lastoilla jos jotain esihistorialliseen muinaisjäännökseen viittaavaa oli näkyvissä.

Paalutetulle tienrakennusalueelle luoteisimmasta koekuopasta peltotielle pisteltiin koepistoja ja kaivauksen viereisellä pelolla harrastettiin pintapoimintaa.

Koekuopan 410/590 profiilissa oli selvä kulttuurikerros ja tämän kuopan ympärille avattiin suurempi alue josta n. 20 cm:n pintamaa poistettiin lapioin kunnes kulttuurikerroksen pinta tuli näkyviin. Sen jälkeen kaivettiin 10 cm:n tasoissa lastoilla saveen saakka. Alueen koordinaatit koekuopan kanssa olivat 419,1-425.4/589-592.

Tutkitun alueen laajuus oli 960 m² ja siitä on kaivettu 34 m².

Kaivauksesta laadittiin yleiskartta 1:1000 (kartta 1), pinta- ja pohjavaaituskartta 1:50 (kartta 2), tasokartat 1:50 kuutena osana (kartat 3-8) ja poikkileikkaukskartat 1:25 kolmena osana (kartat 9-11).

4. KULTTUURIKERROS

Varsinainen kulttuurikerros sijoittui koekuopan 4 ympärille avattuun laajennukseen ja koekuopan 4 lounais- ja koillisnurkkiin (kartat 3-6, ss. 13-16 ja 9-10, ss. 19-20; kuvat 3-5/s. 23 ja kuva 7/s. 24; diat 31651-54). Tämän alueen kulttuurikerroksesta löytyi myös pii- ja kvartsiesineitä ja saviastianpaloja. Kulttuurimaa oli n. 3 x 1,75 m:n kokoinen soikeahko alue. Sen paksuin kohta, 83 cm, oli ruutujen 422/518 ja 422/520 rajalla. Kulttuurikerroksessa ei ollut kiinteitä rakenteita.

Muulla tutkimusalueella värjäytynyttä maata ei ollut.

Koekuopassa 2, koord. 410/600, oli tasossa 4 ja 5 50x50 cm:n paalunjälki. Tasossa 4 kolmen kiven keskellä oli hiekkaa ja vähän hiiltä (kartta 7, s. 17; kuva 6/s. 24; dia 31655), tasossa 5 kiviä oli jäljellä yksi ja maa oli savensekaista hiekkaa jossa oli hieman nokea (kartta 8, s. 18). Syvemmälle kaivettaessa rakenne häipyi.

5. KOEKUOPPIEN KORKEUDET

Koekuopat on numeroitu avaamisjärjestyksessä, mikä tässä tarkoittaa idästä länteen. Koekuopan 4 ympärillä olleen laajennuksen korkeudet ovat kartassa 2. Numerointi selviää yleiskartasta.

1. $\frac{110,12}{109,94}$	2. $\frac{109,65}{109,01}$
3. $\frac{108,92}{108,54}$	4. $\frac{108,96}{108,31}$
5. $\frac{108,17}{107,87}$	6. $\frac{108,27}{107,74}$
7. $\frac{107,98}{107,46}$	8. $\frac{107,59}{107,38}$
9. $\frac{107,29}{106,41}$	10. $\frac{107,25}{106,25}$
11. $\frac{106,78}{106,28}$	12. $\frac{106,81}{106,16}$
13. $\frac{106,64}{106,04}$	

6. LÖYDÖT

Viitasaaren Järvilinnan löytöryhmät:

Savimateriaali:

-koristellut reunapalat	8 kpl	36 g
-koristelemattomat reunapalat	8 kpl	14 g
-koristellut kylkipalat	295 kpl	1005 g
-koristelemattomat kylkipalat	681 kpl	629 g
-rapautuneet saviastianpalat	-	299 g
-palanutta savea	11 kpl	5,5 g

Piiaineisto:

-kaavin	3 kpl	4,5 g
-esine	3 kpl	12 g
-retusoitu iskos	1 kpl	2 g
-iskos	22 kpl	21,5 g

Liuskeaineisto:

-hiottu esineen katkelma	1 kpl	13 g
--------------------------	-------	------

Kvartsiitti aineisto:

-iskos	1 kpl	5 g
--------	-------	-----

Kvartsiaineisto:

-kaavin	1 kpl	5 g
-esine	4 kpl	11 g
-ydin	1 kpl	12 g
-esineen teelmä	1 kpl	5 g
-esineen teelmän katkelma	1 kpl	6 g
-retusoitu iskos	2 kpl	4 g
-iskos	102 kpl	196 g

Kivilajiaineisto:

-hioin	3 kpl	1924 g
-iskukivi	1 kpl	197 g
-hioimen kappale	1 kpl	52 g
-hiotun esineen katkelma	1 kpl	20 g
-esineen katkelma	1 kpl	5 g
-iskos	22 kpl	99 g

Luuaineisto:

-palanut luu	14 kpl	10 g
--------------	--------	------

Punamultakokkare

1 kpl alle 0,5 g

Löytömäärältään ja löytöjen monipuolisuudessa runsain oli ruutu 422/590 kaikissa kerroksissa. Syy runsauteen johtua osittain siitäkin, että ko. ruutu oli ainoa 2x2 m:n ruutu tällä kaivauksella. Kulttuurimaa ylsi syvimmälle aivan ruutujen 422/588 ja 422/590 rajalla. Tästä selvästä kuopanteesta löytyi vielä aivan pohjalta mm. suuria koristeltuja saviastianpaloja.

7. TIIIVISTELMÄ

Järvilinnan kivikautisella asuinpaikalla koekuopitettiin n. 80x12 m:n tienoikaisun alle jäävä alue. Koetutkimuksella haluttiin selvittää asuinpaikan mahdollinen jatkuminen tienrakennusalueelle ja sen laajuus ja luonne siellä.

Koekuopituksessa löytyi soikea pohjaanpäin kapeneva kulttuuri-
maa-alue, 3 x 1,75 x 0,83 m, josta tuli runsaasti löytöjä, paikkaa voitaneen pitää kodanpohjana. Koekuopasta 2 löytyi kivetty paalunjälki joka kuitenkin todennäköisimmin on moderni. Tutkittu alue on 960 m² josta kaivettua aluetta on 34 m².

Löydöt olivat pääasiassa kampaleima ja kuoppakoristeista keramiikkaa, joitain pii- ja kvartsiesineitä oli myös.

Maankäyttöalueen ulkopuolella tutkimusalueesta lounaaseen porkkanapellolla harrastettiin pintapoimintaa, joka osoitti asuinpaikan jatkuvan ainakin 105 m:n terassille. Tielinjalla tutkimusalueesta luoteeseen tehtiin koepistoja joista ei löytynyt esineitä eikä muutakaan esihistorialliseen muinaisjäännökseen viittaavaa.

Siltä osalta, joka koski muinaisjäännöstä, tielinja saatiin tutkittua kokonaisuudessaan ja alue vapautettiin välittömästi tienoikaisua varten rauhoitusluokka II:sta III:seen.

KARTTALUETTELO

no

1. Yleiskartta 1:1000. A 4.
2. Pinta- ja pohjavaaituskartta 1:50. A 4.
3. Tasokartta 1:50. Ruudut 418-424/518-590. Taso 1. A 4.
4. Tasokartta 1:50. -"- . Taso 2. A 4.
5. Tasokartta 1:50. -"- . Taso 3. A 4.
6. Tasokartta 1:50. -"- . Taso 4. A 4.
7. Tasokartta 1:50. Koekuoppa 2, koord. 410/600. Taso 4. A 4.
8. Tasokartta 1:50. -"- . Taso 5. A 4.
9. Poikkileikkauskartta 1:25. Koekuoppa 4, koord. 420/590, itäprofiili. A 4.
10. Poikkileikkauskartta 1:25. Laajennuksen itä- ja länsiprofiilit. A 3.
11. Poikkileikkauskartta 1:25. Koekuoppa 2, koord. 410/600, itäprofiili. A 4.

NEGATIIVILUETTELO

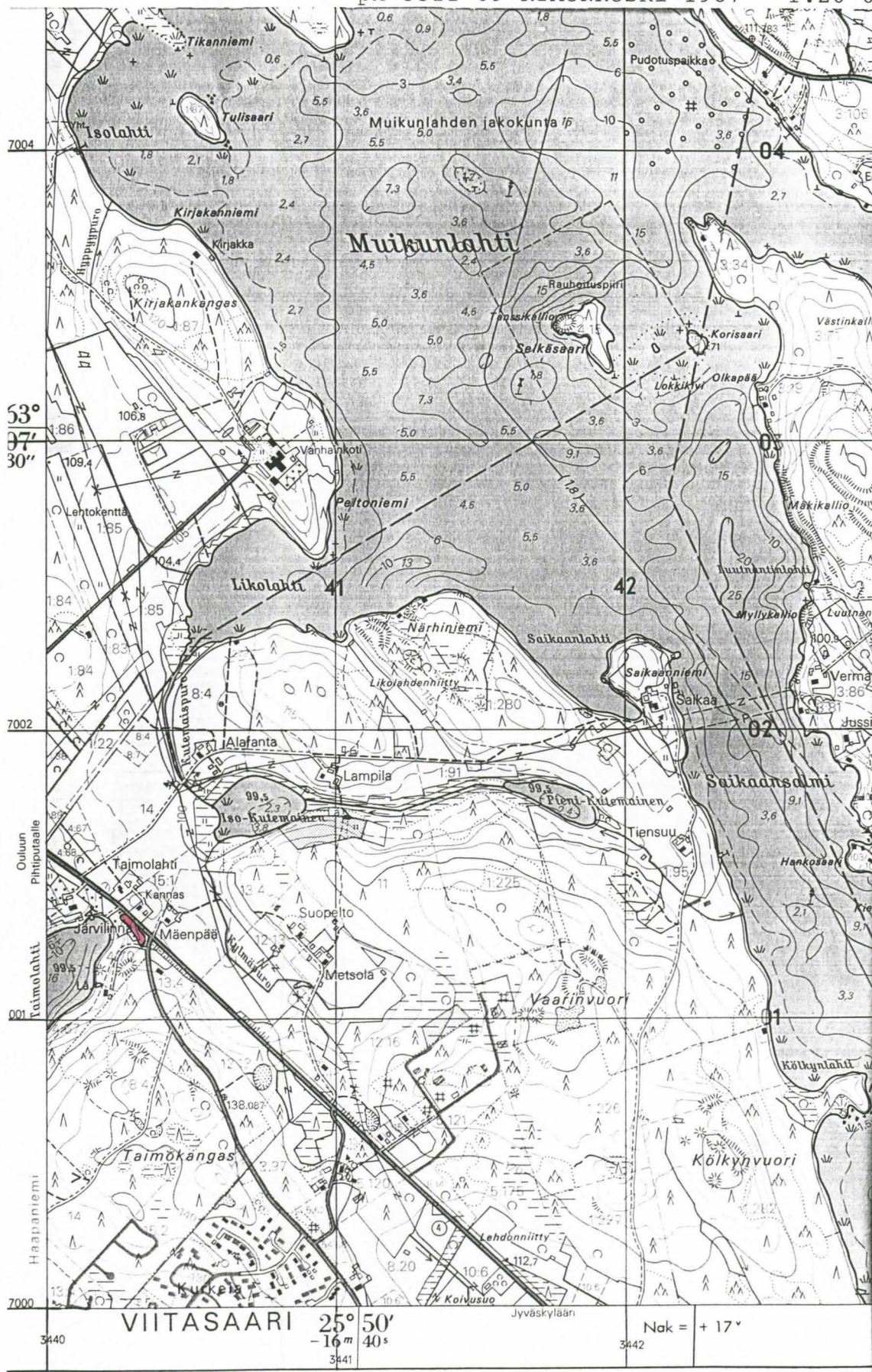
f		kuva/sivu
99705	Järvilinnan asuinpaikka, lännestä.	
99706	-"-	
99707	-"-, luoteesta.	
99708	-"-	1/22
99709	-"-	1/22
99710	Koekuoppa 2, koord. 410/600, päältä.	
99711	Koekuoppa 4 , 420/590 loppuunkaivettuna, koillisesta.	
99712	-"-, lounaasta.	
99713	Viitasaari 11 Järvilinna, lännestä.	
99714	-"-	2/22
99715	Koekuopan 4 laajennus, taso 2, kaakosta.	
99716	Koekuopan 4 laajennus, ruudut 420-424/ 588-590, taso 2, kaakosta.	3/23
99717	Koekuopan 4 laajennus, taso 1, kaakosta.	
99718	Koekuoppa 2, koord. 410/600, taso 4, luoteesta.	6/24
99719	-"-	
99720	Koekuopan 4 laajennus, taso 3, luoteesta.	
99721	Koekuopan 4 laajennus, taso 3, kaakosta.	
99722	Koekuopan 4 laajennus, ruudut 418-420/ 588-590, taso 2, kaakosta.	5/23
99723	Koekuopan 4 laajennus, taso 3, kaakosta.	4/23
99724	Panoraamakuvaa laajennuksen profiilista, koord. 424/592, lännestä.	7/24
99725	-"-	7/24

DIALUETTELO

- 31651 Koekuoppa 4, koord. 420/590, loppuunkaivettuna.
Lounaasta.
- 31652 Koekuopan 4 laajennus, taso 1, kaakosta.
- 31653 Koekuopan 4 laajennus, taso 2, kaakosta.
- 31654 Koekuopan 4 eteläinen laajennus, ruudut
420-424/588-590, taso 2, kaakosta.
- 31655 Koekuoppa 2, koord. 410/600, taso 4, luoteesta.
- 31656 Laajennuksen pohjoisen osan itäprofiili, koord.
424/592, lännestä.

VIITASAARI // JÄRVILINNA

pk 3311 09 KYMÖNKOSKI 1987 1:20 000

tutkimusalue

x= 7001 27-32
 y= 3440 28-32
 x= n. 106,5-110

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

YLEISKARTTA

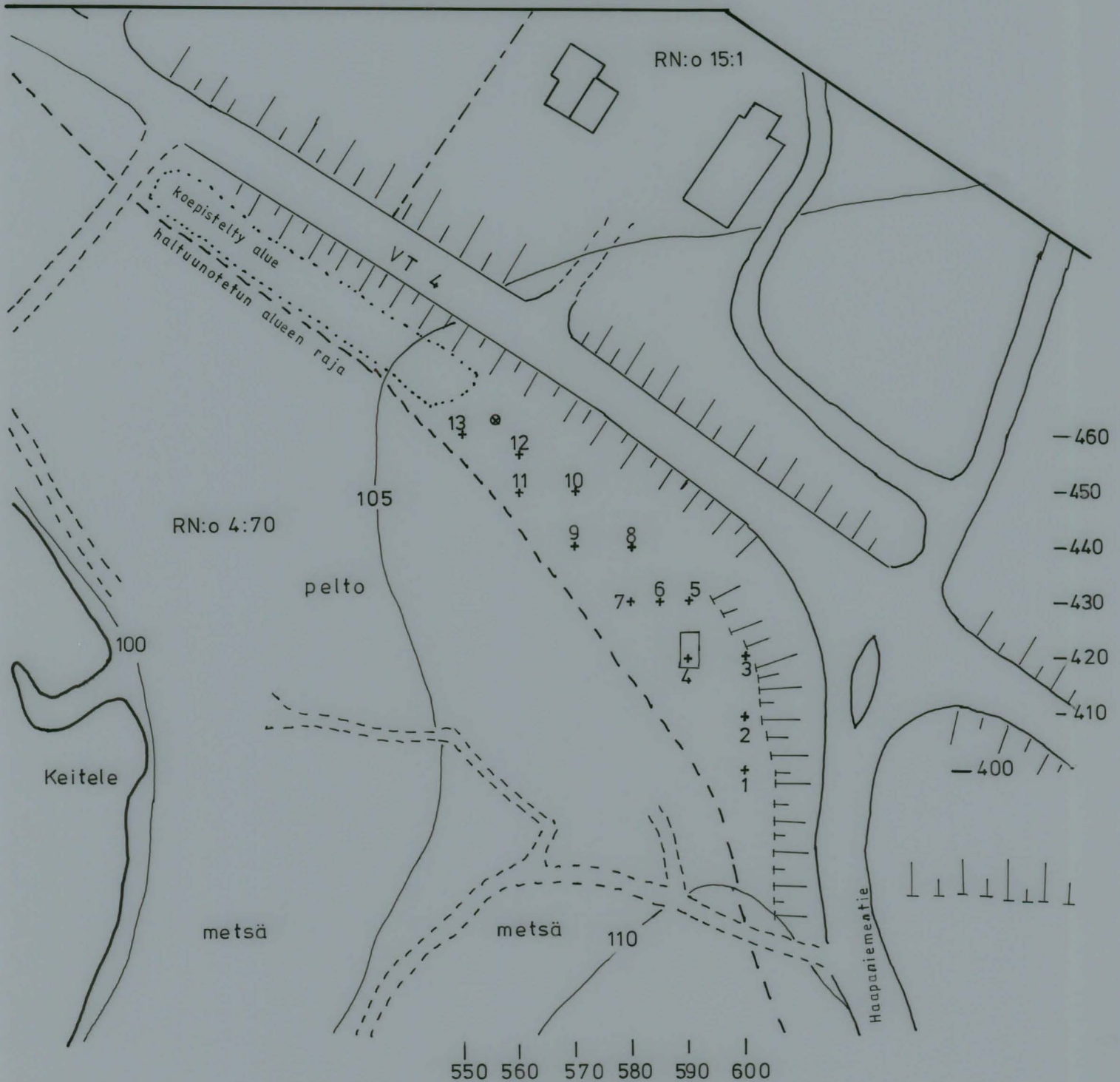
Mk 1:1000 20 m

Kp 106,67 m m.py.

piirt. Ulla Rajala

⊗ kiintopiste

+1 koekuoppa numeroineen

 koekuopan laajennus
4

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTTA

Tasokaivausalue

Alueet 419.1-420.4/589-590.6

420.9-425.4/589-592

Mk 1:50 2 m

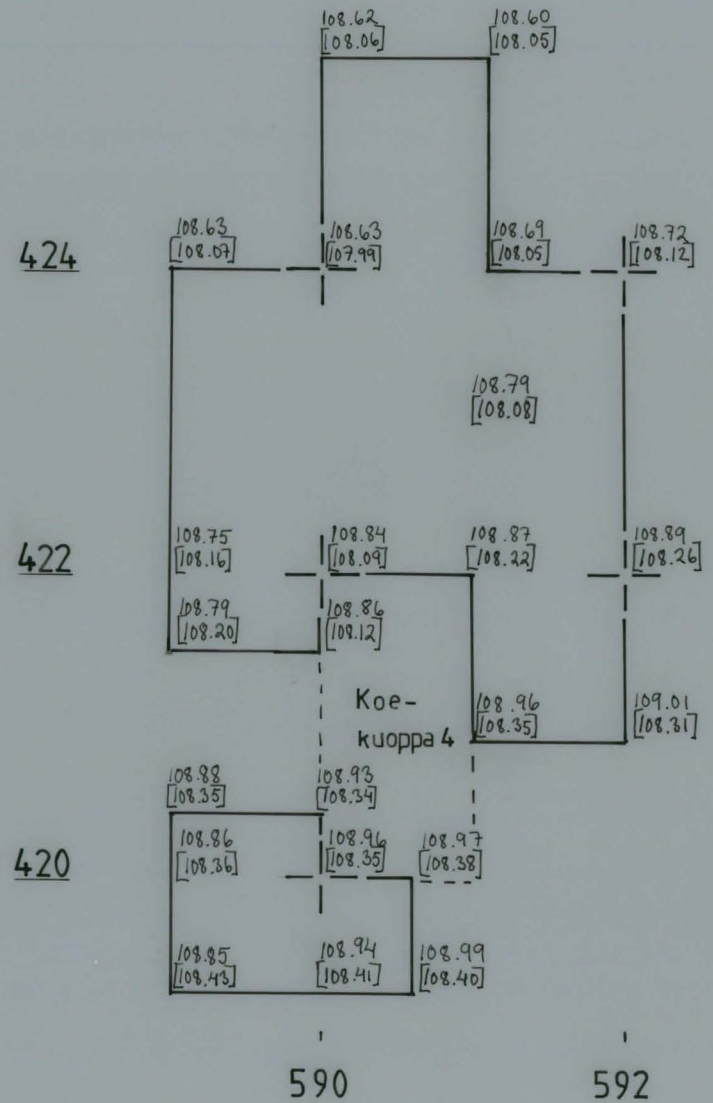
Piirt. Ulla Rajala

Neulapohjoinen

108.96 pinaluku

[107.99] pohjaluku

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

TASOKARTTA

Alueet 419.1 -420.4/589-590.6

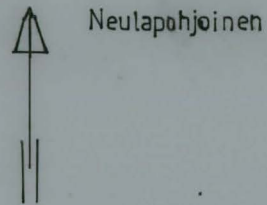
420.9-425.4/589-592

taso 1

Mk 1:50

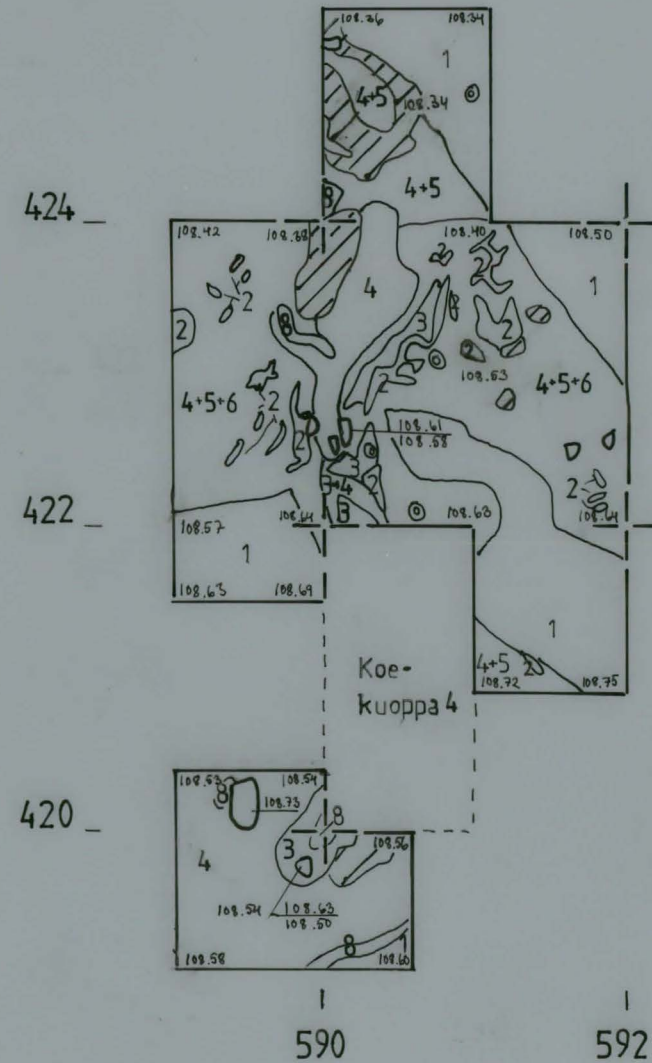
2m

Piirt. Ulla Rajala & Jyrki Palo

	punainen kulttuurimaa
	oranssihtava kulttuurimaa
1	täytemaa
2	karike
3	huuhtoutunut hiekka
4	kellertävä hiekka
5	vaalea hiekka
6	ruskea hiekka

8	savi
	juuri
	kivi

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

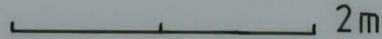
TASOKARTTA

Alueet 419.1-420.4/589-590.6

420.9-425.4/589-592

taso 2

Mk 1:50

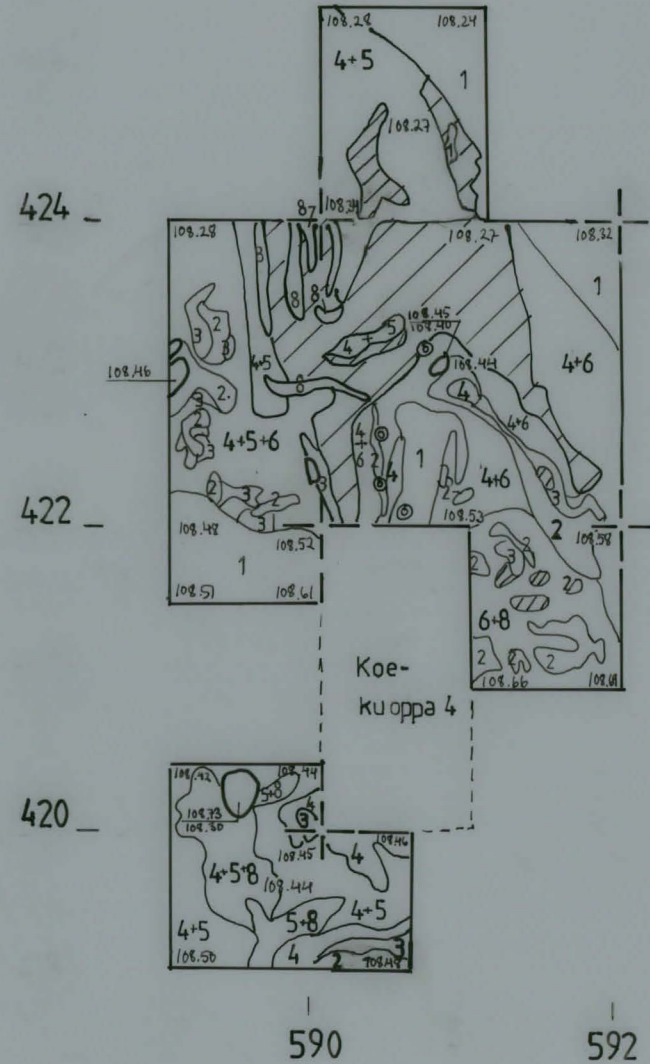
Piirt. Ulla Rajala

Neulapohjoinen

	punainen kulttuurimaa
	oranssihtava kulttuurimaa
1	täytemaa
2	karike
3	huuhtoutunut hiekka
4	kellertävä hiekka
5	vaalea hiekka
6	ruskea hiekka

8	savi
⊙	juuri
△	kivi

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

TASOKARTTA

Alueet 419.1-420.4/589-590.6

420.9-425.4/589-592

taso 3

Mk 1:50 2 m

Piirt. Ulla Rajala

Neulapohjoinen

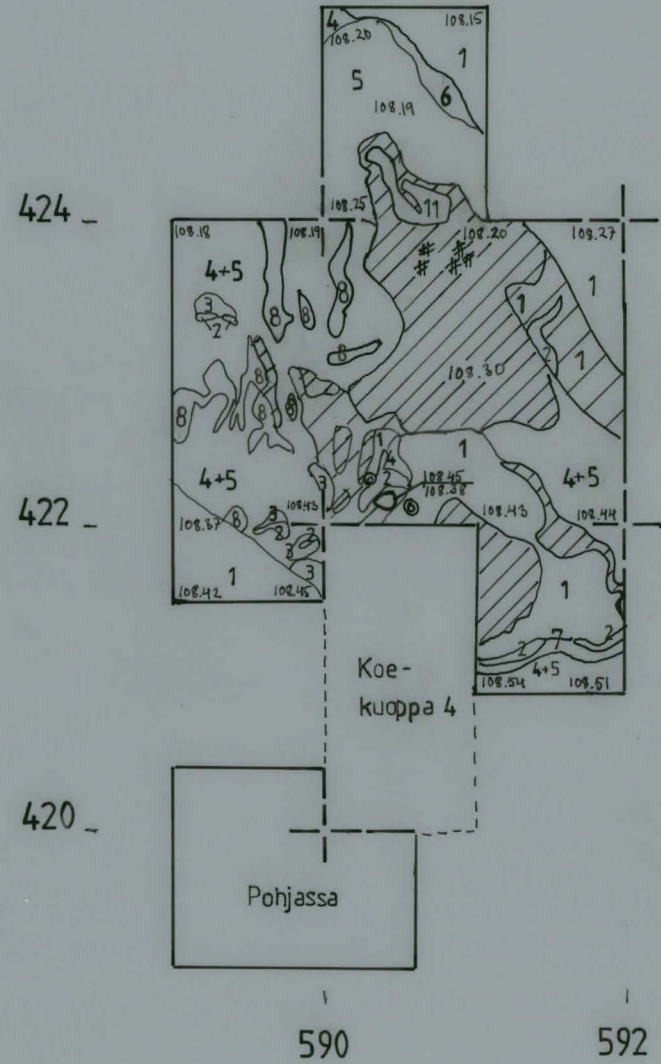
1
2
3
4
5
6

punainen kulttuurimaa
 oranssihtava kulttuurimaa
 täytemaa
 karike
 huuhtoutunut hiekka
 kellertävä hiekka
 vaalea hiekka
 ruskea hiekka

7
8
11
#

juuri
 kivi

ruostenruskea hiekka
 savi
 siltti
 hiili

VIITASAARI JÄRVILINNA

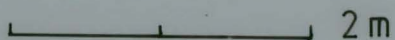
Nina Strandberg 1994

TASOKARTTA

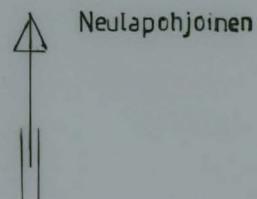
Alue 420.9-425.4/589-592

taso 4

Mk 1:50

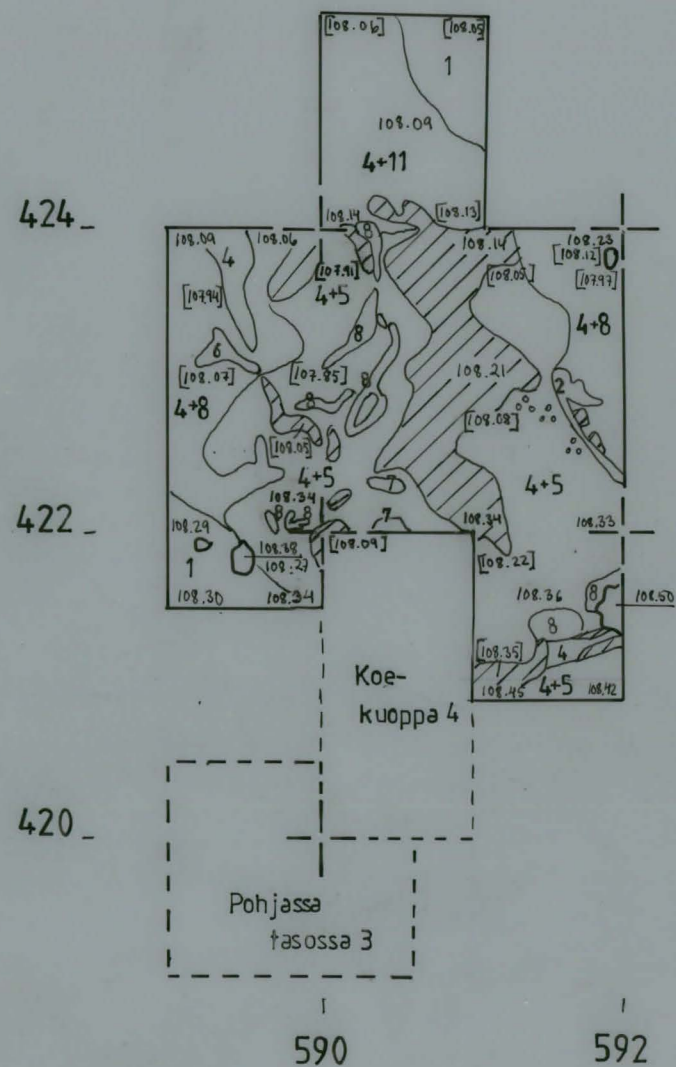
 2 m

Piirt. Ulla Rajala

	punainen kulttuurimaa
	oranssihava kulttuurimaa
1	täytemaa
2	karike
4	kellertävä hiekka
5	vaalea hiekka

6	ruskea hiekka
7	ruosteenruskea hiekka
8	savi
11	siltti
	sora
	kivi
[109.05]	pohjaluku

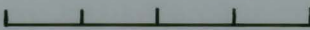
VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

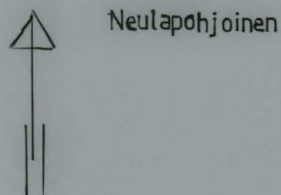
TASOKARTTA

Koekuoppa 2, 410/600

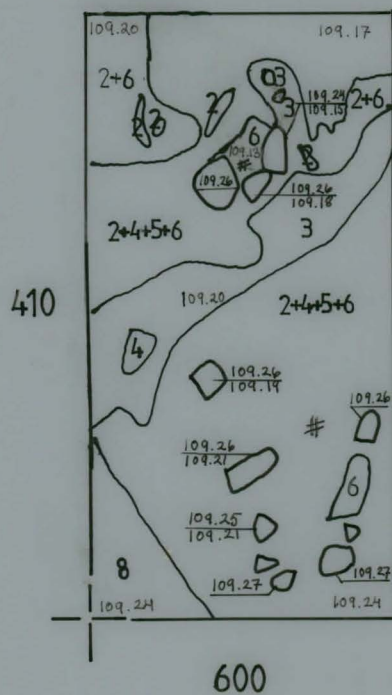
taso 4

Mk 1:25 1m

Piirt. Ulla Rajala

2	karike	6	ruskea hiekka
3	huuhtoutunut hiekka	8	savi
4	kellertävä hiekka	#	hiili
5	vaalea hiekka	△	kivi

VIITASAARI JÄRVILINNA

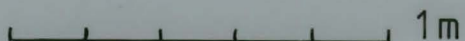
Nina Strandberg 1994

TASOKARTTA

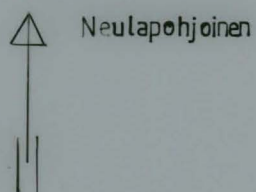
Koekuoppa 2, 410/600

taso 5

Mk 1:25

Piirt. Ulta Rajala

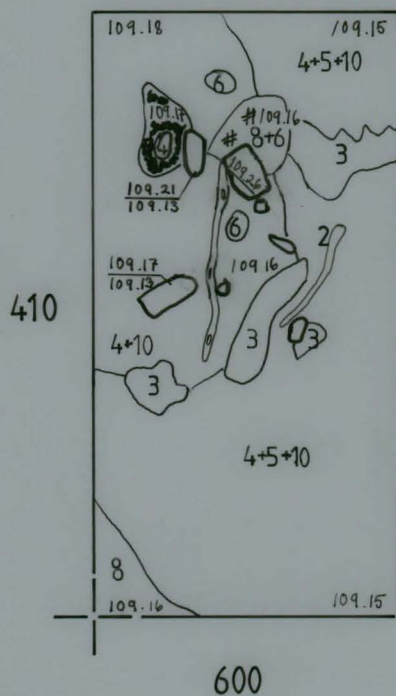

2
3
4
5
6
8

2 karike
 3 huuhtoutunut hiekka
 4 kellertävä hiekka
 5 vaalea hiekka
 6 ruskea hiekka
 8 savi

10.
#

10. oranssi rikastumiskerros
 noensekainen hiekka
 # hiili
 kivi
 juuri

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

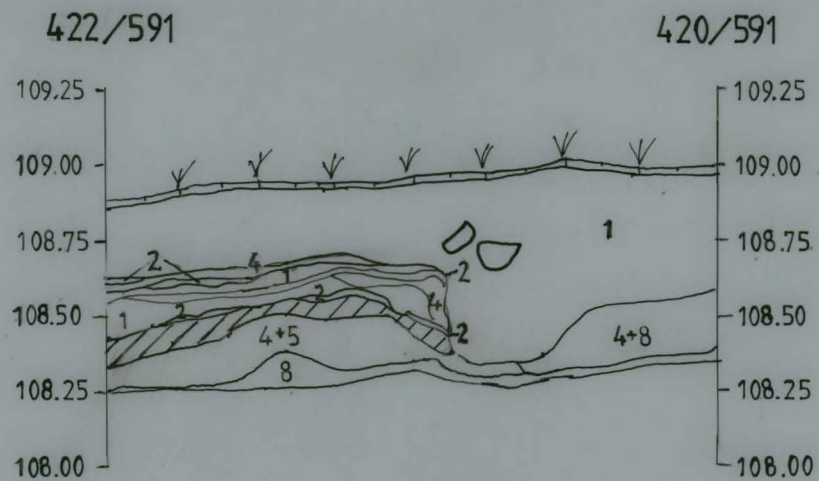
Koekuoppa 4, 420/590

Itäprofiili länneestä nähtynä

Mk 1: 25 1 m

Piirt. Ulla Rajala

	punainen kulttuurimaa		vaalea hiekka
	täytemaa		savi
	karike		kivi
	kellertävä hiekka		

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

Alueen 420.9-425.4/589-592

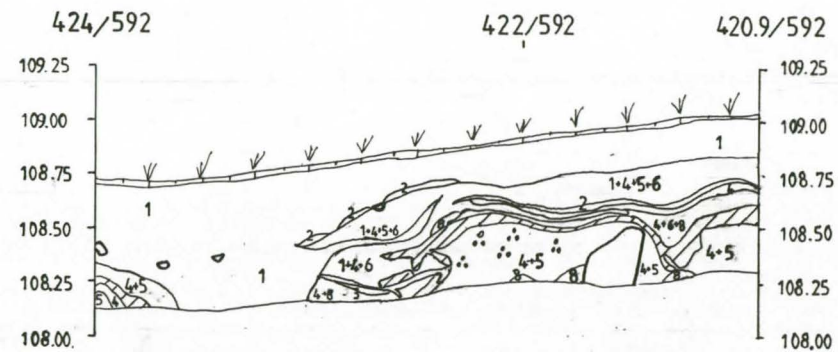
piirretyt profiilit

Mk 1: 25 1m

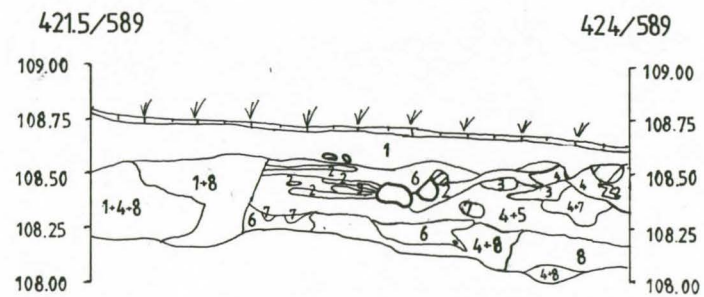
Piirt. Ulla Rajala

	punainen kulttuurimaa
	oranssihava kulttuurimaa
1	täytemaa
2	kärikkö
3	huuhdoutunut hiekka
4	kellertävä hiekka
5	vaalea hiekka
6	ruskea hiekka
7	ruosteensuskea hiekka
8	savi
11	siltti
	sora
	kivi

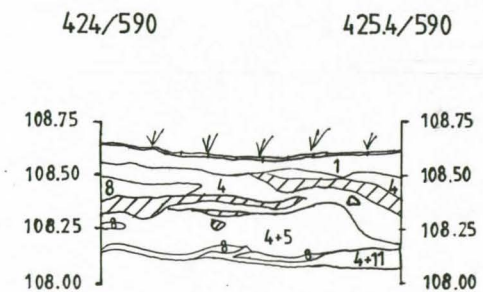
Itäprofiili lännestä nähtynä

Länsiprofiili idästä nähtynä

Länsiprofiili idästä nähtynä

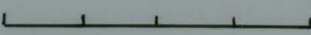

VIITASAARI JÄRVILINNA

Nina Strandberg 1994

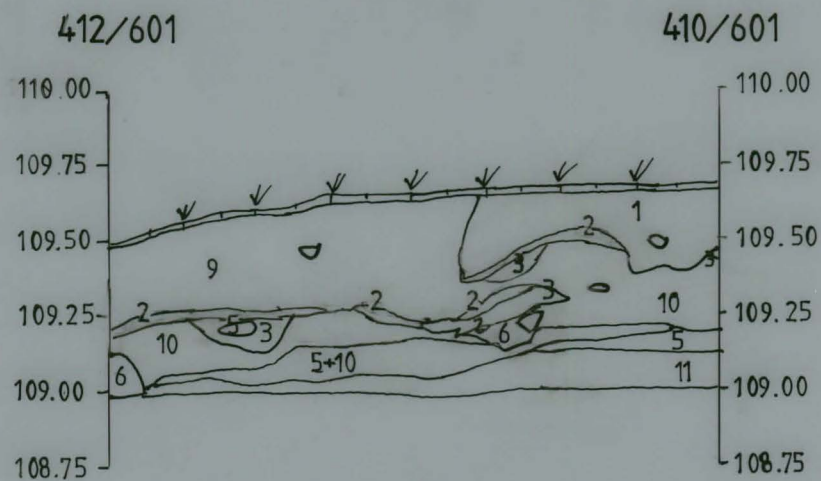
Koekuoppa 2, 410/600

Itäprofiili länneä nähtynä

Mk 1:25 1 m

Piirt. Ulla Rajala

1	täytemaa	9	kerroksellinen täytemaa
2	karike	10	oranssi rikastumiskerros
3	huuhtoutunut hiekka	11	siltti
5	vaalea hiekka		kivi
6	ruskea hiekka		

VIITASAARI 11 JÄRVILINNA

K1

J 99708-09 Jämsälinnän asuinpaikka, luoteesta.

K2

J 99714 Viitasaari 11 Jämsälinnä, lännestä.

H3

J 99716

Hoekluopan 4 pohjaisempi
laajennus, mudut 418-420/
588-590, taso 2, kaakosta.

H4

J 99723

Hoekluopan 4 pohjaisempi
laajennus, taso 3,
kaakosta

H5

J 99722

Hoekluopan 4 eteläisempi
laajennus, mudut
418-420/588-590, taso 2,
kaakosta.

VIITASAARI 11 JÄRVILINNA

K6

§ 99718

Mäkeluoppa 2, koord. 410/600,
Taso 4, luoteesta,

K7

§ 99724-25

Panoraamakuva pohjaisemman laajennuksen
profiilista, koord. 242/592, lännestä,